

33

CAELII AVRELI-

ANI SICCENSIS CHRONION
LIBER SECUNDVS.

C VI H A E C I N S V N T:

- I De paralysi.
II De canino raptu, quem Græci cynicum spasmus uocant.
III De auricula dolore atq; humoris fluore per auditoriam cauernam.
IV De dolore dentium.
V De apprehensione, siue oppressione, quam Græci catalepsin appellant.
VI De uocis amputatione, quam Græci phones acopen uocant.
VII De influxione, quam Græci catarrhum uocant.
VIII De tussicula.
IX De sanguinis fluore, quot uel quæ sint differentia sanguinis fluoris.
X Quomodo intelligamus differentias fluoris sanguinis.
XI Quomodo intelligamus ex quibus locis sanguis feratur.
XII De effectu siue exitu supradictarum passionum, quæ Græci apoplexiam appellant.
XIII Decuratione.
XIV De pœsica passione.

Katarrhus.
A uocis amputacione.
Katalepsis.

Primo libro Tardarum passionum de capitis diximus curatione, & descoto maticis, & de incubone: sed & de epilepsia, & de furore, siue insania, & de melancholia: nunc cæterarum actiones ordinemus.

DE PARALYSI. CAP: I.

N senibus atq; hyemis tempore frequentat hæc passio: difficile autem in calidis zetibus: Sed generatur nunc ex occultis, nunc ex manifestis antecedentibus causis, ut quassatione, uulneratione, uel alia qualibet passione: Item frigore profundo, uinolentia, indigestione, luxuria, atque libidine frequenti extenta: item medicaminiibus potis. Sed est uel fiet paralysis nunc sensus, nunc motus, nunc utriuscq;. Et intelligitur sensus paralysis, quoties feruens atque frigidum non sentiunt agrotantes manifeste partium naturalium motu: motus autem, quoties feruens atque frigidum sentiunt motu partium carentes: utriusque uero paralysin factam accipimus, quoties motu atque sensu caruerint. Item hac passio nunc partis est, nunc partium, nunc totius corporis cum apprehensione mentis, quam apoplexiā uocantes, Acutarum passionum librī tradidimus. Sed plurimis species duæ paralyseos uisæ sunt: Alia conductione effecta: alia extensione. Sequuntur autem pronus & declives in passionem, hoc est, qui non repente fuerint percussi, si totum corpus passurum denuntietur, ea quæ epilepsiam uel furorem denuntiant. Si uero ex parte, grauedo partis passuræ sequetur, ut tardus motus cum stupore & pallore, & torpedo cum sensu debilitate

C litate, quæ nunc perseverantia, nunc sine ratione recedentia intelliguntur, ac rursum recurrentia: Dehinc effecta passione torpor atq; stupor gelidus partium fiet plurimus, & parvus, & nunc voluntario motu cessante, nunc ex parte manente, & nunc sensu amissio, nunc paruo remanente, nunc etiam dolore attestante, obscurato pulsu, & per profectum cessante pallore, & tenuatione partis uitiatæ, nutrimento cessante, quod Graci atrophian uocant. Sequente etiam rugatione cum adductione partium, uel extensione. Aliqui præterea paralipson uocauerūt eam quæ ex omni parte naturalem motum abstulerit, paralyssi eam quæ ex plurima parte uitiauerit motum. Quibus minime consentire maiorum autoritas iubet: Non enim passionum differentiam ostendunt, sed magnitudinem generaliter passionis, ut sunt quædam partes duobus uel plurimis officijs aptatae, quæ nunc omnium, nunc certorum amputatione uexantur. Lingua etenim transuorationis officium sustinēs uerba distinguere non ualebit. Hæc sunt communes paralyseos significationes: sed ob singularem partium atq; particuliarum, quas supradiximus, communiter adprehensionem, specialiter locorum impedimenta tractabimus. Supercilium igitur paralyssi uitiatum laxius propendebit circa superius palpebrū, uel certe sustollitur, ut etiam ipsum suspèdat. Item palpebrum superius paralyssi uitiatum laxius fiet, atq; motu caret, & oculi pupulam contegit, uel è contrario extentum sustollitur, & oculorum pupulam nudat. Item interius palpebrum paralyssi uitiatum nunc intrinsecus flectitur, nunc in semet uel exterius refunditur, & motu caret, atq; oculum non contegit. Sequitur etiam inuoluntarius lachrimarum fluor, quod est utriq; palpebrorū uitio commune: Et si in risum uenerint ægrotantes contortum uel conductum simulant uultum. Oculorum uero tunicae, siue membrana paralyssi uitiatu uisum impediunt latitudine facta pupularum: quæ passio uocatur mydriasis: Ac si conductione fuerit paralyssis facta angustior pupula fiet, cessante nutrimento appellatur phthisis. Lingua paralyssi uitiatu uocem non differit, sed interitis mouetur, & nunc nullius significationis uocem reddit, nunc amputatione facta medio tempore oppressis conatibus conticefcit. Demonstrata tamen uerbi intelligenti prolatione, nunc imperfecta, nunc ex omni parte motu carens. Sed discernantur ab ista passione qui forte ex alia uocem amiserint, cum nec colore, uel superficiem lingua mutauerit, neque sensu caruerit, neque motu, neque schema sua mutauerit positionis, quod fieri necesse est, cum fuerit paralyssi uitata. Item odoramenti officium paralyssi uitiatum odorum non accipit sensum, sed discernitur ab his, qui narium uitio officium odoris amiserunt, quod appellant ozzenan: quod neque torpor partium, neque pallor, neque nutrimenti desertio sequatur, quam Graci atrophian uocant. Labium superius paralyssi uitiatum inuertitur forinsecus proditum magis cum risus aduenerit, aut locutio: conductur enim sano cum inferiori. Item poto sumpto exterius facit fluere liquorem. Hoc quidam caninum raptum esse dixerunt nesci, sicut principaliter futuro docebimus schemate. Itē siagon paralyssi uitiatu, siquidem nos musculum qui buccas colligat dicere poterimus, conductur aut laxatur. Vicinus deniq; oculus nō ualebit perfecta facere reclusionē conducto inferiore palpebro. Mentu paralyssi uitiatu amissio motu laxatur, aut uehementer sustollitur. Fauces paralyssi uitiatæ transuorationis difficultatē faciūt. Gutturis summitas paralyssi uitiatæ, siue utreuma, siue ut Graci bronchos, mortem facit, & partiam transuorationis tussiculam: siquidem non perfectam eo tempore faciat inductionem, ne superet radicē lingua, quam Graci epiglottida uocat: quo perfecto

perfecto accepta conuuantur. Videbitur denique eius extantia platiuum relaxata. Item stomachum paralyti uitiatum difficultas transuorandi sequitur, uel omnino impossibilitas, unde etiam presens periculum. Videbuntur etiam difficulta transuorantibus accepta, ueluti acriora, aut immaturo tempore come sta. Item sequitur præfocationis sensus cum frigore, in quaunque eius parte fuerit paralysis: illic namq; etiam transuorata sistuntur. Sed discernuntur ab his qui facilem paralysin ex difficultate transuorandi patiuntur: Siquidem etiam decolorationes nutrimento cessante, ac frigus, etiam immobilitas fauicum necessariò concurrat. Item hijs qui ex stomacho sunt humores supradictis querili si fuerint adfecti discernuntur, quod etiam dolore atq; ferore partium uexatur. Si cœnum uel eius summa paralysi uitiatum, quod nos commune dicere poterimus, quod arteria atq; stomacho interpositum uideatur, locorum graudinem faciet, atq; sumpto cibo uel potu in præcordijs permanebunt, cum torso resensum ac tumore manuum, aliquando & erurum attestante singultu & instantiore: Aliqui etiam reuomunt accepta nulla corruptione mutata. Perulo paralysi uitato cibis nulla digestione mutatur, sed tanquam per insfundibulum ad inferiora descendit, & circum uentrem laxior locus efficitur inferius inflatorq; quæ per uentrem egeruntur, aspera atq; plurima erunt, & neq; fluida: Nestide paralysi uitato & typhlotero, quod nos cæcum intestinum dicere poterimus, erit ea quæ per uentrem excluduntur plurima, & minus fluida: Videntur enim nestini cum naturam seruauerint, uel nullo fuerit morbo tentata, tunc plurimum excrementorum acceptorum facere. Colo paralysi uitato inordinato motu atque inuoluntario stercorea descendunt, sine ulla humectatione, uel cum foetore maximo eorum fiet egestio sine ullo dolore. Longanone cum sphynctere atq; podi Longanone; cepralysi uitato, erit inuoluntaria egestio stercoreum, nisi ex aliqua hoc fuerit circumincisione confestum. Aliquando etiam præcedit, uel certe egestionē ster corum non sine tumore, uel aliqua simili causa fieri permittit. Vesica paralysi uitata inuoluntarius urinæ exitus fiet sine ullo dolore, neq; incisura, neq; circumcisione antecedente. Aliquando etiam per interualla prohibitus, uel paulatim retardatus, aut omnino negatus, & saxe etiam pubetenus extantia partium fiet, extenta uesica, sed ex tumore, uel sanguinis gelati corpusculis, quæ Græci trombos appellant: aut lapide, uel uulnere difficultas fuerit micetus, aut in toto negatio discernitur, quod sine dolore atq; partium liuore, atq; sanguinis micetu, apposita manu oppressa pectine urina in paralysi excludatur. Præterea etiam peritoneo paralysi uitato, ut Erasistratus ait, urina abstinetur, & neq; excluditur nisi ad hibito catetheri: Non enim uesicæ ambitus naturali consuetudine peritoneo imbuente opprimitur, neq; cōcluditur ad exprimendum liquorem radix uirilis partalis uitatus, sed multo maior aut minor efficitur, & nulla tentigine prouocatur. Seminales uiz, quas Græci spermaticos poros vocat, paralysi uitata, si laxatione fuerit paralysis effecta sine ulla tentigine inuoluntarius fiet seminis lapsus, & vocatur hæc passio gonorrhœa, quā nos seminis lapsus dicimus. Ac si cōclusio, ne fuerit paralysis effecta, iugis tentigo ægrotantis sequetur, sine ullo dolore atq; seminis lapsu, & uocatur hæc passio priapismus. Crus paralysi uitati aut cōclusio breuius fiet, aut extentione longius, ut pleriq; putent articulorum delocatione hic facta. Sed discernitur hoc: siquidē cōcauitas atq; distantia à loco motos aut eiectos articulos sequatur. Est autē ratione credibile, cæteroru quoq; interiorum singula paralysi uitari, ut pulmonē, cor, uel discrimin thoracis atq; uenitris, quod Græci diaphragma uocat, aut hypozygon, uel splenē, aut iecur præueniri adprehensum.

C adprehensione mortem patientis, quæ sape latent facta; cum nō propria possine
Herophilus. apprehensione signari. Herophilus deniq; repentinam mortem nulla ex mani,
Erasistratus. festa causa uenientē fieri inquit paralysi cordis. Item Erasistratus memorat pa-
 ralyseos genus, & paradoxon appellauit, quo ambulantes repente sistuntur, ut
 ambulare nō possint, tunc rursum ambulare sinūt. Est autē passio generaliter
 grauis atq; difficilis, sed grauior curatione fiet, quoties toto sensu caruerint par-
 tes atq; motu, & in corporibus iamdudū debilibus, uel senibus, aut ex alio mor-
 bo præutiatis, ut epilepsia, febre: Item si plurimas tenuerit corporis partes, uel
 uitiatæ necessarias. De nominib; autem specialiter elogiat̄ paralyticæ passio-
 nis, ut mydriasi, phthisi, priapismo, gonorrhœa, & hijs similibus singula præ-
 scribemus. De cæteris nunc dicemus. Hanc ergo passionem multi sectiæ no-
 stræ principes stricturam dixerunt, ob duritiam uitiatarū partium, atq; siccitatē,
Mnaseas. & grauedinem, & torporē: Mnaseas uero conductione factam paralipsin uocat,
Soranus. fieriç etiā aliquando extētione, aliquādo solutione. Nos uero iuxta Sorani sen-
 tentiā illam uocamus solutionē, cum plurimæ egestiones corporis fuerint uisa:
 Etenim manū, uel pedum, & horum similiū extentione facta, nulla egestio-
 ne attestante, & in ligni similitudinē duratis partibus, stricturæ dicimus esse pas-
 sionem: Quippe cum frigescere, uel quadam rugatione crispari corpora cōmu-
 strictura. ne cōtrarijs passionib; esse uideatur. Est autem passio generaliter tarda, & ac-
 cessionibus atq; dimissionibus uariata, & superpositionibus ac lenimentis, cuius
 prædata atq; demonstrata significatione necessariō curationē ordinamus. Mox
 igitur effecta paralysi, lucido loco atq; mediocriter calido locandi sunt ægrotan-
 tes, & usq; ad tertiam diem permittentibus uiribus abstinenti. Tunc nisi uiño
 fuerint pleni uel cibo, mox phlebotomandi, si copia fuerit, ex brachio: si mi-
 nus, ex qualibet patienti parte contraria, quo laquei constrictione, & phleboto-
 mi diuisura in passionē constitutū non afficiantur. Si autem pleni fuerint cibo,
 alia die erunt phlebotomandi. Sed partes paralysi uitiatæ fricatione atq; calefa-
 ctionibus recurandæ, & lanæ limpidæ ex oleo dulci atq; calido expressæ, & cir-
 cuntegenda, & fomento relaxanda. Tunc oris collutio permittenda, atq; potu
 aquæ calidæ erunt prouidendi. Præterea accessionū ac dimissionum diligentius
 tempora obseruanda, quæ adprehenduntur ex ægrotantiū pallore nunc austro,
 nunc minuto: uel sensu earundem partium, quibus plus aut minus inesse ui-
 deatur. Item ex motu uel immobilitate, aut grauedine & leuitate, aut frigore &
 feruore. Tunc diatriti tempore adhibenda perunctio ex oleo calido. Ora quoq;
 fouenda ex aqua mediocriter calida, & dandus cibus paruus sorbilis, ut alica lo-
 ta ex aqua calida infusa, aut oua. Ac si transuorationis faucium partes paralysi
 fuerint uitiatæ, erunt cucurbitæ obliquis partibus gutturis atq; ceruicis appo-
 nenda. Tunc cibus offerendus: etenim extentæ transuorationis officio facile ser-
 uire coguntur: exinde donec passio declinet alternis diebus dabimus cibum. Se-
 quenti deniq; die post diatritū abstento ægro cataplasmatibus utemur ex polli-
 ne lini seminis & scenigraci. Tunc alia die, nisi passio creuerit, patientibus locis
 cucurbitas infigentes scarificabimus: ac si plurimæ fuerint partes passionē uitia-
 tæ, cogentibus magis atq; urgentibus ordine præponimus curationē, uel hijs lo-
 cis, quæ facile poterunt ægrotos in periculū deuocare, aut ex quibus cæteris par-
 tibus facile possit curationis beneficū dari. Sic deniq; stomacho laxato plurima
 certe conlaxatū, utpote è contrario oppressis principalibus partibus cæteræ ne-
 cessariō cōprimuntur. Tunc cæteris trinī diebus, quas diatriton Græci uocau-
 erunt, alias quoq; partes cucurbita releuamus. Si siagon, uel mentum paralysi
 fuerit

fuerit uitiatum, erunt cucurbita temporibus infigenda, atque muscularis buccarum, uel sub aurium laminis. Ac si fauces fuerint uitiatæ, uel transuorationis partes, prædictis utemur adiutorijs. Itē manibus paralysi uitiatis, erunt humeris uel eorum summitatibus atq; palis, & brachiorum muscularis, aut cubitorum nodis hæc adhibenda. Item cruribus paralysi uitiatis, uertebris atq; genibus cucurbitæ infigenda, quarū quæ partes non accipiunt usum, ut supercilia, labia, digiti, fanguisugis erunt releuandæ. Item si nimis tenuitatis causa, aut usus difficultate, neq; sanguisugarū morsum tolerare potuerint, ut in palpebris, uel lingua, præfecta uaporatione scarificamus, & generaliter cataplasmatibus utimur. Tunc sexegerit passio secundo scarificamus, & spongiarum uaporatione utemur, ex aqua & oleo solo expressis, uel ex oleo aut decoctione lini seminis atq; foenigræci, uel hibisci, aut malvae communis uel agrestis. His uero qui secundum liniam, uel transuorationis partes paralysi fuerint uitati, tempore cataplasmati atq; uaporationum iubemus in os dari oleum calidum, uel aquam calidam, & oleum continendū, aut mulsum: Simul enim atq; eodem tempore ex utracq; parte uaporata uelementius relaxantur. Si uenter fuerit retentus, clystere utemur prius quam partes cucurbita releuamus, ut primo ex aqua mulsa. Tunc si oportuerit, etiam diurnis diebus ex oleo calido iniectiones adhibemus. Si intestina, uel eorum vicinitas paralysi fuerint uitata, ac si etiam urina fuerit retenta, adhibitis cæteris adiutorijs atq; perfectis, encathismata sunt adhibenda. Tunc cata
 Εγκαθίσματα.
 therismus faciendus, quo urina detrahatur, ac post detractionem oleum calidum inieciendum, atq; adnexo folliculo catathere ex ea parte quæ cystophilos
 Καταθηρίσματα.
 Κυστόφιλος.
 Ωτινές Αλυσίδες.
 à Græcis est appellata, uel otico clystere, quem nos auricularem dicere poterimus, tenui exabilisco formatum, quo possit cauernam inuadere directum cathare. Tunc cucurbitas prædictis adhibemus locis, atq; uaporationibus & cataplasmatibus eas partes cum podice & ueretrīs uiciniis releuamus. Si stomachus fuerit paralysi uitatus omnia sorbilia dabimus, quo facilius transuoretur: Ac si ea quæ sumuntur aliqua ex parte subsisterint impedito meatu, & rotantiū manus in aquam calidam mittemus, uel parua uascula aqua calida plena tenenda offeremus. Tunc stomacho leuem cucurbitam infigemus sub ea parte quæ premi uel impediti uidetur: Atq; ita sensim, uel paulatim eam detrahimus, quo stomachi partes deferendo accipere, uel transire faciamus illata, uel uacuum officium in memoriam reducamus: ac si uomitus irruerit paralysi facta nihil dentibus interponamus. Si uero † conductio immittimus ceram, uel tabellam alea,
 † conclusio
 rem, aut feruleam, & ductu contrario fasciola corrigerem tentabimus deprauata declinante passione: Etenim ante id tempus difficiles in cōsensu partes esse percipiuntur: & propterea quassatio potius quam effectus sequitur. Vtemur præterea eodem tempore etiam cerotarijs qualibet paralysi uitata: & primo simplibus, ut excera & oleo pingui, uel sabina, & squinanto, admixta hibisci decoctione, uel foenigraci semine contuso, atq; trito. Tunc ex oleo ueteri & resinato, rebinthina adhibemus etiam embasin ex oleo calido. Tunc calidam & oleum,
 μεταστάσει.
 cibum dantes diurnis diebus ex oleribus non acrerioribus, at que piscibus petrenibus, & uolantum parvioribus. Vtemur etiam acopis, ut est diafamsucū & dia, melilotū, uel omnibus quæ ex adipibus conficiuntur, & medullis, et irino oleo, uel malabatrino, et quirino, ethijs similibus, et malagmatibus talibus, ex quibus est diachilon, atq; mnaseum, et diamelilotū, et meline simplex. Tunc gestatione corpus mouebimus pro uirium modo, fertoria sella, siue cathedra, longior, et tunc uehiculo manibus acto, dehinc animalibus: Sic enim cōsensu supersuasæ

D altiores

Caltiores in corpore materie ad exteriora concurrunt, cum in embasi ex oleo fuerint constitutæ, motus beneficio pralaxato ægrotante. Dehinc lauacrum adhibemus atq; uinum paruum, & consequenter singula, quæ passione fuerint uitata, suo officio exercemus: explorantes etiam, uel intuentes si quid aliud in corpore passionis occurrerit, ex quo paralysis uidetur effecta, ut hoc quoq; destruamus: non hac quidem quod antecedens causa esse uideatur, sed quo etiam eam ipsam passionem necessariò intelligamus. Quapropter si uulneratio ei fuerit

Libri Cœli cœgrua, gerere debemus sicut in Chirurgumenis, uel Responsionum libris demonstrauimus: Reminiscentes, siquidē ex uulneribus facta paralysis sit, diuisura partium necdum proprio nomine uocabulum teneat, sed appellari daudicationes uel tardationes possunt, siue alienationes. Sin uero cicatrix fuerit clausa, hanc mollire tentabimus. Item si spinæ contortio uel conuersio ex causa effecta, hanc corrigemus. Item si febricula, aut nimirū capitū passio, quam cephalæan uocant, aut epilepsian, ex iisdem eas quoque destruemus. Item si euersio, uel

Libri Cœli de inclinatio fuerit matricis, eidem consequenter ordinata adhibebimus, sicut *Muliebribus* liebrium passionum libris docuimus. Sin uero articuli fuerit electio, quanquam passionibus longi temporis eum recolamus. Item si quis humoris fluor per quodlibet officium naturale ultra modū fuerit dirmissus, cataplasma constrictiu probamus, ut ex palmulis thebaicis, malis citonijs, acacia, hypocistide, alumine, & hijs similibus, apponentes etiam emplastrorum ea quæ constrictiu virtutis à Graci enæma appellata, uel si qua ualent concludere atque siccare fluentia, ut sunt uulnorum medicamina quæ appellantur melana. Nunc similiter ægros resumemus, ac si passio permanferit, cyclo ductu resumptionis reguladiri gemus per uariam gestationem, deambulationem, uocis exercitium, lectionem, unctionem,

Demplastrum. *Iauacra.* Tunc post hæc omnia partium adhibemus fricationem, dantes uarium cibum atq; uinū, iuxta prescriptā disciplinam omnia augentes atq; minuentes: & nunc usque ad piscium qualitatem ordinamus cyclum, nunc usque ad uolantum, tunc etiam agrestium, ultimo porcīna carnis, sicut superius De capitū eu ratione scribentes docuimus. Dehinc adhibemus etiam metasyncriticos cyclos, & primo partiles, tunc perfectos, nisi ex initio uires ægrotantis eos perferre non ualuerint. Deniq; nunc drimyphagia utemur antecedente cibi paruitate, nunc uomitum prouocamus drimyphagian linquentes, & cæteras quoque cycli regulas complemus, & nunc uomitus adiungentes drimyphagian. Ipsum quoque uomitum primo iejunum probamus, nunc ex radicibus, uel hijs similibus qualitate materijs. Atque ita post frequentem radicum uomitū helleboro utemur, primo radicibus inserto, uel aceto infuso: Quo detracto radices immisæ concisæ ipso cum liquore sorbeantur. Ut emur etiam localibus adiutorijs in hijs partibus quæ sunt paralysis uitiatæ, ut dropaci primo, tunc composito, quem Graci pharmacoden uocauerunt. Psylotro quoq; & cucurbitis re corporatiis multa cum flamma admotis, atq; uiolenter remotis, aut circuntractis nunc ex superioribus ad inferiora: Etenim spiritus iamdudū motu uacuatus ex alto adducetur, & quadam prouocatione excitus uel accurrens sua cubilia cognoscit, singulariū uiarum motus inuadens, passionis deturbato languore. Hoc igitur facere tentabimus ex multis cucurbitis per spinam, recto scilicet ordine post inuicem adfigentes, atq; sufficiens tempus adductioni largientes, primo primarū faciemus detractionē, tunc sequentium, quo sibi adductum spiratum tradunt, atq; insolitos prouocent motus, atq; uerso ordine inferiores primo affigentes easdem detrahemus primo. Post cucurbitationem atq; dropacis usum, puluere nitri partes

aspergi

A aspergi facimus, & fricari uel sinapi, uel ex utroq;. Tunc etiam hijs pulueribus quæ sunt ex calce uiua, fecla, pumice, pipere, piretro, & hijs similibus uirtute rebus. Ordinamus etiam unctiones, gestationes uarias, acopa quæ mordicatione quadam corpus afficiant, uel accendant, & emolliant: ut sunt ea quæ consciuntur ex oleo sicyonico, syriaco, castoreo, aphonitro, sulphure uiuo, agresti cucumere, ammoniaci gutta, squilla, quam uulgo uulum pluriosum uocat, urticae semine, piretro, pipere, helleboro ^t albo, nigella, galbano, iri illlyrica, le, ^t alcionia munda carie, & hijs similibus. Non aliter etiam malagmata sunt adhibeda, quæ corpus ualeant papulare laceffendo, ut sunt ex flore salis, uel ex nitro, & illud quod nileos appellatur, uel diadaphnidon, uel apollophanos, & caphy sophontos: quorum compositiones Responsionum tradidimus librís, pro modo magnitudinis passionum adhibendas, atque lenimentorum alias augentes, alias indulgentes. Ordinamus etiam sole corpus torendum, uel paroptesin ex car bonib; aut parietib; calefactis, uel paucimēto, item lapidibus ac testis, hoc faciunt. Etiam ceromata sub sole ignita, uel terga præuncta, simili modo calefacta, quæ substrata accipiunt ægrotantes uolutatione quadam conuertendi, ac desificandi, & mutandi: etiam loca quæ deseruerint repetenda, ut ueniant fermentiora: quippe cum naturaliter tergora oleo ac sole facile feruescant. Ut enim etiam ob similem corporis curationem, quam Græci phœnigmon uocat, ^{φενιγμός} harena littori uicina, quæ sit sole ignita, ut circūiecta gremio foueat ægrotantē. Tunc etiam fomentationibus ex aqua salsa, uel marina, aut decoctione baccharum lauri, uel omnium quæ ita corpus afficiunt: manente passione etiam cata plasma ex sinapi adhibemus, uel contusam atque liquatam ferulaginem, quæ Græci tapian uocant, corpus ungemus usque ad cutis ruborem, atque mediocrem partium inflationem: Etenim uulnerari, siue uxari quosdam ex istius herba usu immoderationis est uitium, tanquam sinapismi usus immodicus. Generaliter autem similiter medentur etiam uaporationes ex saccellis sale torrido repletis, atque in lauacro igneo usus flaborum. Ordinamus etiam si quid partialiter loco patienti poterit adhiberi, ut capiti passione uexato rasione capillorum, nunc pro capillatura, nunc contra capillaturam. In mulieribus uero, quæ id fieri non facile permittunt, denso pectine exerceri capillos imperamus, supradicta scilicet diuersitate, & cum uehementi conatu, atque primo aliorum manu, & raro pectine: tunc magis denso, & ægrotantis manu. Ac si odorandi officium fuerit paralysi uitiatum, erunt adhibenda acriora odoramenta, ut ex aceto & sale, aut adiuncto origono in aceto extinto, quo ex eo acriderem profecto exhalationem naribus sapient ægrotantes. Nunc etiam sinapi, uel castoreo ex acetō soluto per interualla, uellasare, quod Græci opon cyrenaicum uocant. Sed hæc erunt naribus quoque immittenda, uel sinapi cum aceto, donec prouocent iubemus eos uolenter emungere. Probamus deinde betæ nigre, uel cyclaminiis herbæ succum cochleare plenum naribus infundendum, utentes ptarmicis uehementioribus, quæ nos sternutamenta uocamus, ex pipere, helleboro, castoreo, astrutio, & horum similibus. Post sternutationem uero magis odoramenta utenda probamus: Hæc enim uehementiū odorationis mouent officium, & solas capitū partes in passione constitutas quadam mutatione reformant. Ac si lingua fuerit paralysi uitiatā, uel transuorationis partes, aridum sinapi dabimus masticandum ante lauacrum. Tunc aqua calida os colluere præcipimus. Aliquando etiā liquefactum ex aceto sorbere ægrotantem imperauimus, & gargarizare. Hoc quidem etiā de similibus

D 2 liquoribus

C liquoribus faciemus, ut ex fico, hyssopo, draganto, origono, thymo, pipere, p^retro, staphisagria: hæc etiam masticanda dabimus. Ipsam quoq^{ue} linguam laſare fricantes ex aqua soluto. Tunc etiam cornu cucurbitæ in modum adhibemus: adducit enim non aliter quæm hæc sp̄iritum, & insolitas prouocat uias, quæ sunt ex antecedentibus medicaminibus præpurgatae. Item stomacho patiente atque uentre, magis frequentabimus drimyphagian: dantes etiam laſar cum aceto, ex quibus panis erit madidandus, adiuncto quolibet pulmento. Ac si p^dex fuerit paralysi uitiatus, aut eius uicina, ac riora facimus uel mordicantia in ijs*collyria*, quæ Græci balanos uocât, uel sinapî plurimū fico admixto, atq^{ue} in cōlyrium collectum longitudine aptum partibus inijcimus, ut ea quæ in alijs ordinauimus fomenta, nunc pro encathismatibus adhibemus, uel per clysterem in Garum, ijcimus aliqua ex acrīoribus, ut aquam falsam, uel marinam, uel garum, quod appellamus liquamen ex pisce siluro confectum, & si qua fuerint similis uirtutis: Quorum omnium dexteros usus, atque confectionis genus, & adhibendī rationem libro Adiutoriorū specialium docuimus. Oportet præterea singulas partes in passione constitutas, suis ac naturalibus motibus admonere, ut supercilium leuando ac deponēdo, palpebram concludendo ac distinguendo, linguā producendo atque conducendo. Hæc sunt ægrotantibus imperanda. Hortandi etiam locutionem tentare: Quod si minime facere potuerint, ex omni parte officio linguae cessante, erunt suadendi, ut animo concepta uolent uocant quæ proferre nō possunt: Sæpe enim quæ loqui uolentes mente perceperint, in alto formans spiritus accepto motu rumpit in uocem. Vel certe docendi sunt unius exprimen dæ literæ curam suscipere, ut intra se exercendo manifestius probent, & magis ex uocalibus, ne difficultate sonitus multarum literarum uocis organa concluſantur potius quæm referentur. Tunc cum implere ualuerint dabimus lexes, atq^{ue} nomina, quæ sint ex multis uocalibus conscripta, ut est Pax, & hijs similia: Sic etiam numeros dabimus, & ex hijs exclamare prouocabimus ægrotates, ac deinde lectionem offeramus, uel disputationem. Hæc adhibenda sunt etiam si buccarum partes circa labiorum confinia, quem Græci chalidon uocant, fuerint in passione constituta. Dandum etiam masticanda, uel cera indulgentior mordenda, tunc ferula particula, uel per profectum tiliæ tabella: Plus enim illorū singula quodam cum certamine partes faciunt exerceri. Tunc danda etiam frangenda arida fabarum grana, uel amygdala molliora, ac nuces auellanæ primo, tunc etiam glandes paulatim aucto numero quantitatis. Ac si digitii fuerint in passione constituti, erunt commouendi oblatione ceræ emollientis, & malagmatum suprascriptorum: Quo non solum motu, sed etiam tactu medicamina propria uirtute medentur. Præterea eodem exercitiū tempore, & in illis quibus totæ manus paralysi fuerint uitiata, uel earum quælibet partes, altheres erunt offerendi: At enim pondere modo uiriæ ægorantes, quodam labore mortes exercent. Sed erunt prædictis malagmatibus commouendi, ut primo teneant uel baileant ægrotantes, tum demum ex ipsis simili ratione feriendo manus exerceant. Ac si crura fuerint paralysi uitiata, si fieri potuerit per seipso, si minus, aliorum impulsu extensione atque conclusione exerceant eas partes, non tamens sine suasione, qua non solum motibus exerceantur, uerum etiā ipsi connitantur. Erunt deniq^{ue} ob uarietatem motus artis industria partes commouenda hoc modo: Iacete ægroti, cruribus imposta fasciola superpendenti rotu hinc tenendum dare; nunc ministro, nunc ægrotati demonstrato motu, ac paratili,

tili, qui nunc adducta fasciola subleuet crura, nunc indulta deponat. Sed cum non solum leuare ac deponere uoluerimus, sed etiam extendere, aut inflectere partes paralyti uitiatas, duæ erunt fasciolæ imponendæ; altera genibus, altera talis: tunc per supradictam rotulam traijciendæ, & apprehensis initijs similiter offerendæ patientibus uel ministris, ut uicissim adducant, quo ea quæ genu continent adducta, & ea quæ talum continet indulgente, hoc motu crura flectantur: Rursum talari adducta, & indulta ea quæ genu continet curvis fiat, extensis. Ac si sedere potuerint ægrotantes, erit fasciolæ medietas pedibus submittenda, cuius initia eidem tradita, cogatur labore proprio per seipsum adducendo atque indulgendo suis curibus motum præstare. Simili etiam modo manus in passione constituta moueri posse noscuntur, ut ex altera fasciola iubeat quæ oportet arteriam articulis digitorum uicinam, quam Græci carpon uocant, alia luxurie cubitum circundari. Præmotis igitur, uel exercitis, ut supra dictum est, dabitur ut sella tonsoria sedeant ægrotantes, quæ sit obliquis anconibus fabricata, quibus incubentes sese leuare nitantur: & nunc fulciti ex utroque ala rum latere ministrorum officio deambulationem tentent, uel incubentes baculo, aut uehiculo manibus acto, quod infantibus saepe motum dissentibus fabricatur, sed magnitudine tamen ægrotantibus coæquandum. Dehinc cum generationis augmenta sufficiamus, conficienda sunt ligna, quæ transgredi pedibus nitantur ægrotantes: Tunc etiam perfectis in terra lacunis deambulationem imperabimus, ac deinde calceamentis adiuncto plumbo prius paruo, ut exempli causa uncia, tunc plurimo, atq; pro augmentorū gradu usque ad libram deducto, tum etiam itineris celeritas erit augenda: habet enim maioris laboris officium. Varianda etiam omnis regula, ut nunc resumptios cyclos in metasyncreticos deducamus, nunc è contrario uersa uice gradum reuocemus. Præterea *Cycli resuscitationes* perfuerante passione ad hellebori usum probamus accedendum: non solum mptiu semel, sed & cogentibus rebus secundouel tertio: tunc resumendos, atq; natum, mutauimus, ralibus aquis dandos, & magis calidioribus, ut sunt in Italia Pantherina, Vesuviana, & Senanæ, & Caritanæ appellata: Etenim Albæ, siue Albulae quæ sunt appetitæ, quod sint frigidæ uirtutis, solutione laborantibus, uel fluore quorūlibet officiorum naturalium à ueteribus sunt approbatæ. Utendum etiam natationibus marinis, uel supradictarum aquarum, & primo partibus passione uitiatis inflata uelutæ sunt adiungendæ, quo natandi labore minuant. Item aquarum tuinis partes in passione constitutæ sunt subiectiæ, quas Græci cataclymatos appellant: plurimum etenim earum percussions corporum faciunt mutationem. Peregrinatio quoque adhibenda, atque maritima, necnon castoreum potum damus, si quisquam eius odoris difficultatem preferre ualuerit: Recorputatio natationem, quam Græci metasyncriticam uocant, utilem approbamus, partibus in passione constitutis. Hæc est secundum methodon paralyticorum curatio. Veterum autem medicorum Hippocratis atque Erophili se Hippocrates. statores, memorant ea quæ in passione constitutos sequuntur, curationem uero Erophilus, nullam tradiderunt. Item Diocles libro quo de passionibus atque causis, & Diocles curationibus scripsit, eandem dixit conducere curationem, quæ epilepticis est ordinata. Dehinc Praxagoras secundo libro Curationum primo uomitum probat, & his præsertim qui caput fuerint paralyti uitiat, nunc ante cibum, nunc post cibum. Tunc reuocationes atque uentriflua, & urinalia medicamina, quæ coeliotica atque diuretica appellauit. Adhibet etiam clysterem iugem & acriostem: bibendum etiam cum aceto asinimum atque bubulinum lac probat. Tunc *Asinum* *Bubulinum* *Lacum* *Acrustrum* *Diureticum*.

C cataplasmata, & malagmata, & sudoris pouocationes: & si quis uomere facile potuerit, parum hellebori pulmentis interiectis diebus admiscet. Neque mox factam paralysin curans, neque recta à uomitu incipiens, & in hijs magis qui caput paralysi uitiat uidentur, priusquam ex alijs adiutorijs partes fuerint releuatae. Dehinc sensibilis post cibum omnis est uomitus, & multo gra-

Praxagoras. vius iugis. At Praxagoras iubet, quotidianis aut alternis diebus adhibitos suis dogmatibus sublatis erroribus, quanquam uentrisflua atque diuretica, & clysteres iuges approbauerit: Non enim quod mutationem corporis hæc facere ualeant existimauit, sed quod materiarum facere detractionem, atque corpus liquidis uacuare. Item aceto poto dato lac repugnat, cuius magis grauis, de hinc qualibus cataplasmatibus, uel malagmatibus sit utendum, dicere neglit. Sed neque tempus adhibendi discreuit: Non enim quando mitigatiuis uitimur cataplasmatibus, tunc erit malagmatibus utendum. At iste pariter utraque cōposuit. Item sudores laxatis corporibus fiunt, non ipsi laxamentum faciunt: Sed neque quemadmodum sint prouocandi docuit, aut memorauit: Item album helleborum paruum datum præfocationis ingerit periculum, & multo potius quoties sunt in uomitum difficiles ægrotantes: Mitto, communiter cum dixisse interpositis diebus offerendum, & tempus non memorasse, cum passio-

Erasistratus. nem necesse sit superpositionibus, ac lenimentis variare. Item Erasistratus de paralysi scribens, differenter curandos ait eos qui conclusione sunt paralysi uitiat, ab hijs qui extensione uidentur affecti: Etenim neque cataplasmata, neque malagmata secundis inquit conuenire: non aduertens, quoniam etiam stri-

D ctura dentata quædam corpora ui maiore, non aliter quam chordæ tenduntur: Laxata denique medicinalium uirtute sape retenduntur. Item initio curationis clysterem probat, phlebotomia negligens potentiam: quo adiutorio maius nihil maioribus approbatur. Tunc, inquit, effecta febricula detrahendum cibum, & dandum mulsum ex aceto confecto: Profecto densata constringent. Tunc obseruat temporibus accessionum uel dimissionum, dandum ptis sanam probat aut olus: quorum alterum inflat, alterum facile corrumpitur. Dehinc aromaticas approbat potiones, & aliás mites, aliás uehementes. Ven- trem quoque facilem cupit, ex quo stomachus necessariò uitiat, & neque quanta, neque quando, neque quæ danda sint memorauit. Prohibet etiam unius anni spacio, uana intentione tempus definitus. Dat etiam laccum melle, atque sale, quod est contrarium supradicto mulso ex aceto confecto. Vtitur præterea uomitu post cibos, quod iam superius fieri damnauiimus. Vitiat etiam deambulationibus harenosis in locis, ex sola intentione sui dogmatis:

Asclepiades. Etiam uentrem facilem cupit, caduca suspicione deceptus. Asclepiades uero principaliter de paralysi nihil scripsit, sed Erasistrato respondit, eos inquit, qui non graui dolore in ista passione afficiuntur, phlebotomari non opotere: Eos uero qui priuatis sensibus peiore stricture uexantur, abstinentos primo, tum initiantos probat: Adhibet etiam purgativa medicamina, quæ Græci catartica uocauerunt, cum sint hæc corruptiæ uirtutis, & propterea copus elizando consumant potius quam relaxent. Sed specialiter à laxatione paralysi uitiat adurentia inquit medicamina conuenire, & fomentationem paruam paulo feruentius temperatam: non aduertens quia plurima extenta conclusis similem exigunt laxationem, atque indulgentiam tensionis, & non ut existimant, conscriptionem: Vtraque etenim hæc passioni subiecta sunt, ut etiam stupor corporis, uel frigidus torpor, quem non semper necessariò uaporationibus,

A portationibus, uerum etiam frigore adhibito releuamus: Siquidem contrariis
 inter se passionibus haec subiecta monstrantur. Ordinat præterea idem in ha-
 renæ spacio deambulationem, quod appellant scamma, atque transcensum
 lignorum, & inter plurimum tempus biberendum uinum. Item Themison pri-
 mo libro Tardarum passionum in quibusdam peccare cognoscitur, nondum
 rectam methodon respiciens: etenim phlebotomat ex ea parte quæ passione ui-
 tiata est, si, inquit, sensu non caruerit: non curans, ut supra demonstrau-
 mus euitanda omnia, quæ adiutorio quadam necessitate ueluti uexabilia ui-
 deantur esse coniuncta. Dehinc lanam succidam, quam cœsypon appellant, ca-
 piti iubet imponi, aceto atque oleo rosaceo infusam. Nervis autem ceruicis
 atque spinæ, & cruribus, & brachijs, uinū atq; oleum cum sale imponendum
 iubet, constringens atque laceſſens incongrue ea, quæ phlebotomia miti re-
 lieuatione laxauerat. Tunc tertia die cibum probat, atque quarta die cucurbi-
 tam imponi adiuncta scarificatione, non interrogans passionis tempus, solum
 numerum dierum imprudenter attendens: Dehinc sequentibus gestationem
 probat, & neque in eo definiens tempus, atque audaciter secundæ diatribæ ex-
 pectationem spernens. Dat etiam aloēn in potu, & ex aqua calida, & oleo
 intestinis dare laxamentum ordinat. Præterea anatresin testæ faciendam, quam
 nos perforationem uocamus, iam dudum quidem & in alijs methodicis explo-
 sam: & harenæ deambulationem conuenire existimat, atque plagis ferulæ
 cedendas partes in passione constitutas, profecto quæ ſalfæ aquæ mitigatione
 atque recorporatione uidentur esse curandæ. Item Lusius primo libro Tarda-
 rum passionum cum hijs omnibus, tum medicosis quoque fomentationibus
 uendum probat. Plurimi etiam alij aceto, atq; oleo roſeo fouentes cum herpi-
 lo, & ruta, & hedera, & castoreo. Probant præterea iuges clysteres, atque
 purgatiua medicamina, quæ catartica uocauerunt, & magis hieram, cuius u-
 sum græco libro Epistolarum ad Prætextatum damnauiimus scribentes: Sunt
 enim ea quæ stomachum uitiant fugienda, ut sunt corpus instrumenta, & quæ
 moderationis nostræ careant potestate. Item Thessalus secundo libro de Regu-
 lis scribens, plurima recte dixisse probatur: quædam uero proterua festinatione
 caduca: Etenim post phlebotomiā usque ad tertium imperat abſtineri, fo-
 lum potum diurna cum luce offerendum. Tunc transfacta tertia die atque ho-
 ra qua sunt ægrotantes paralysi uitiati cibum portat. Quibus respondere fa-
 cile quisquam poterit, si querat, qua intentione Thessalus oriente luce po-
 tum iubeat dari: Etenim si continuationis causa id fieri responderit, oportet
 etiam cibum eodem tempore approbare: Si uero accessionum frequen-
 tia id existimat declinandum, uel ſuspitione futurarum, & propterea post ter-
 tium diem cibum transferendum, quo transfacta hora passionis illatæ tertia
 die recte ægros nutritre uideamur, oportebat etiam potum non communi-
 ter, sed generaliter diurnis diebus, uel initio lucis offerre, sed horarum dimi-
 ſione captata. Dehinc non semper, ac necessariò tertio die cibum oportet da-
 ri, sed etiam quarta continuationis, quæ initium ex die ſumpſiſſe uifa, uel
 ob typum eadem ratione currentem. Idem post haec ſimiliter ut Themison,
 quartainquit die cucurbitas infigendas, non interrogans utrum ſumple-
 rit ſtatim, quod eſt maxime ſeruandum. Ait præterea alternis diebus ciban-
 dos uisque ad centum numerum dierum, quod infinitum reliquissè perſpic-
 iatur. Audaciter etiam, atque inuidioſe acopa quædam, uel malagmata probat

C excludenda, solius moderationis neglecta arguens uitia. Hæc sunt quæ etiam
Soranus. Thessalo Soranī diligentia uidentur esse responsa.

Lxxviii. cap. viii. DE CANINO RAPTV, QVEM GRAECI CYNI
CON SPASMON VOCANT. C A P: II.

Nista passione constitutos sequitur conclusio, siue contractio repentina motu ueniens, ac recedens sine ulla corporis turbatione, & nunc utriusque labij in ultimo fine, siueoris angulo, quem Græci chalilon uocant, ut etiam buccas adducat in posteriore partem crebrissime, tanquam iidentibus, nunc palpebras, uel supercilium ac nares, ut etiam colla atque humeros rapiat, & ita patientes faciat commoueri, tanquam onus humeris baulantes transferendi ponderis causa. Dissertautem à spasio, & paralyssi musculorum qui buccas conligant: Siquidem spasmus acuta atque celer passio perspicitur, caninus uero raptus etiam tarda. Item paralyssis supradictorum musculorum, non Demetrius ut Demetrius ait Attaleus, eo differt, quod non sit in canino raptu partium cō- Attaleus. uersio: hoc enim contra manifestam rationem intelligitur dictum, sed quod ipsa conuersio coacta celeritate prius facta, quam fieri sentiatur. Curationem uero ex ante scriptis accipiendam ducimus, & magis quam de paralyssi monuimus, oris partibus.

DE AVRICVLAE DOLORE, ATQVE HVMORIS FLVORE PER AUDITORIAS CAVERNAS. C A P: III.

D *x̄p̄oī k̄k̄s̄k̄ōt̄.* Ensuales aurium uitæ, siue auditoriæ cauernæ, quos Græci acuticos poros appellant, difficilimis sæpe doloribus uexantur, ut etiam occipitum teneant, & oculos atque buccarum musculos, & perseveratione quadam tardissima, tempora teneant & caput. Aliquando etiam humoris fluor per easdem cauernas fiat, quem Græci reumatismon uocant, & ita fugis, ut sæpe uulneret altiora, atque corrumpat, & ossa conterebat, & propterea copiæ fluentis humoris efficiat. Oportet igitur actionis tempore discernere curationem in lenimento communem magis, hoc est recorpatiū, quam Græci metasyncriticam uocant, adprobare, ut cum dolor fuerit in initio, adhuc nouam passionem iudicantes, quicquam destillari faciamus in has cauernas, constrictuum medicamen, uel ex lana limpida sumentes auriculæ immittamus, ut est amygdalinæ, uel roseum oleum, uel acetum, & hys similia. Utendum etiam requie corporis atque abstinentia, & silentio suo: Etenim officio accepta uoce aures necessariò comouentur, & propterea maiores dolores efficiuntur. Ac si passio fuerit augmentata, erit immittendum oleum calidum ac dulce, ac mollibus lanis præterenda exteriora, atque uicina. Locandi præterea agrotantes calido in loco, & si dolor coegerit, phlebotomandi, atque tertia die leui atque sorbili cibo reficiendi, & ob mitigationem doloris exterius admouenda vaporatio tepidi vaporis, uel scallæ ex polline tenero confecti. Tunc cataplasma laxativa, & cum dolor sumpserit statum erunt admouenda sanguisugæ, quas hirudines appellant, circa fines auriculæ, hoc est, circulatum auditoriam cauernam, habentes cartilaginem prætermissam, uel certe eius posteriora cucurbita admota scarificanda,

*Curatio
per ueruuptiæ.*

CHRONIOS 1
Institutum apud eponymum suum
ad latum modum etico calcinifici
secula feruntur destrahimus. Tunc
a datus unius ibi, & unum ex ha-
bitat, poterimus quin nobis
unus agnus potentiam, ut uenire
clamor singulare eximiuolum
dorchester, vel melius ex uno fide
urice, cum nato, ad amygdali-
næ, vel calidum fucus confi-
circulatum rugosum, ex cydoniæ
corus, vel endome, podiæ appellata
scallæ, arachidum, & his similium.
E capo, & conficitur ampliamente
vitis. Et leniente temperante sue dol-
oribus atque abducendo, non
neque diffundere in mollo in juxta, ne
jam ulgo luxuriam uocat. Curia
in cibis hoc est curare cibis
cum Græci puerum applicant, ut
ex ergo confectione, quod ulgo lo-
natenatur. Tunc etiam uenos capi-
coletum, quoniam Græci capi-
fiantur, ut remaneat Dilecta cap-
ita, & aquam ueruuptiæ uendit. Ne
age etiam manu poterit cibis

DE DOLORE DENTIVI

*lum dolor dentium nunc u-
nia, quoniam dentibus
scire con facilius identi-
ficatione ueruuptiæ. Nam
aut, conspicuæ illæ quæ
uoniam negotiis gigan-
tia partebat, ut remaneat, quoniam
temporibus aliachæra ueruuptiæ
ueruuptiæ pallens monobus, vel miti-
cous, insufflantibus cibis, atq; requies-
centibus collutiois, ut adhuc
in aqua ueruuptiæ fiducia, uela-
cant, aut male agere. Iudiciorum fine ca-
re agrotantes, item pugnare illi her-
os, ut hirudina phlebotomia plena decit,
qui hirudina aliquæ illæ medec-
ant, aut alterius radix cum ueruuptiæ
uulnere preterea ex his, alij que
tendit a ueruuptiæ, uel fundi ueruuptiæ
ueruuptiæ, uel securitate, lecto redit.*